

Auteur Noelle Aarts, hoogleraar socio-ecologische interacties, ISIS (Institute for Science in Society), Radboud Universiteit Nijmegen

En dan, wat is natuur nog in dit land?

verbindingszone van tafel geveegd, met als gevolg dat de Oostvaardersplassen een geïsoleerd terrein is met een hek eromheen.

‘Ook dode dieren hebben een belangrijke rol in het algehele ecosysteem’

Nergens in de wereld wordt zoveel ruzie gemaakt over natuur als in Nederland. Zo is de wolf, nog voordat hij goed en wel in Nederland is gearriveerd, een heikel onderwerp van conflict tussen natuurbeschermers en boeren. En over de Oostvaardersplassen is intussen alles wel gezegd. Nou ja, alles, graag doe ik toch nog een duik in het zakje.

Voor wie het nog niet wist: de Oostvaardersplassen is een relatief jong natuurgebied van ruim 5.000 hectare in Flevoland, bedacht door een aantal ecologen onder aanvoering van Frans Vera en beheerd door Staatsbosbeheer. Vijftientig jaar geleden zijn er grote grazers uitgezet, die de beheerder op een zo natuurlijk mogelijke wijze wil laten leven. Dit betekent dat kadavers van dode dieren blijven liggen en dat de dieren in principe niet worden bijgevoerd.

De Oostvaardersplassen zijn onderdeel van een groot natuurnetwerk in Nederland waarin natuurgebieden met elkaar verbonden worden via zogeheten verbindingzones. Het Oostvaarderswold was de beoogde verbindingszone tussen de Oostvaardersplassen, het Horsterwold en uiteindelijk de Veluwe. Na een politieke strijd, gewonnen door toenmalig staatssecretaris Henk Bleker, is deze

Elke winter wordt de commotie rondom dieren die in de Oostvaardersplassen omkomen van de honger groter. De dieren kunnen niet weg en daarom moeten ze worden bijgevoerd, aldus omwonenden die het dierenleed niet meer kunnen aanzien. Frans Vera en consorten houden voet bij stuk: de natuur is nu eenmaal wreed; het is daar eten en gegeten worden. Maar de natuur moet haar gang kunnen gaan, ingrijpen is uit den boze. Ook dode dieren hebben een belangrijke rol in het algehele ecosysteem dat zich doorlopend ontwikkelt en balans zoekt. Andere ecologen slaan eveneens alarm. In tegenstelling tot Frans Vera vinden zij de Oostvaardersplassen een mislukt project: de beoogde biodiversiteit is er armzalig, vogels bivakkeren liever elders en de dieren lijden. Het gebied moet volgens hen als een park worden ingericht en beheerd, met zorg voor de planten en dieren die er wonen.

Intussen is de politiek gezwicht voor de argumenten en de emoties van de omwonenden. Met als gevolg dat de emoties bij Frans Vera en zijn

volgelingen intussen hoog zijn opgelopen.

Als ergens duidelijk wordt dat emoties en feiten moeilijk van elkaar te scheiden zijn en dat feiten in interactie vooral een rol spelen ter onderbouwing van argumenten om de tegenstander (tevergeefs) te overtuigen, dan is het wel in deze discussie. Met feiten kan dit conflict niet worden opgelost. Het gaat hier om waarden: wanneer noemen we iets natuur? Wat is de waarde van natuur? Wat is de natuur ons waard? Wie is verantwoordelijk? Je zou verwachten dat vooraf aan het besluit van

de politiek een debat zou hebben plaatsgevonden over dergelijke waarden, en dat partijen als Groen Links en de Partij voor de Dieren van de gelegenheid gebruik zouden hebben gemaakt om de discussie rondom het Oostvaarderswold te heropenen. Daar liggen weliswaar goede landbouwgronden, maar de natuur is ons zoveel waard dat we die daar graag voor willen gebruiken. Zo kan ook de wolf doorlopen naar de Oostvaardersplassen en haar bijdrage leveren aan biodiversiteit en evenwicht.

Er is zoveel gesproken en zoveel ruzie gemaakt over de Oostvaardersplassen - de media hebben vooral gesmuld van de emoties - maar van een eventueel debat op politiek niveau hebben we niets meegekregen. Dit voorbeeld laat zien dat, ondanks de veelvuldige communicatie, de belangrijkste kwesties onbesproken kunnen blijven. Over de betekenis van hetgeen niet wordt gezegd in gesprekken over complexe en controversiële aangelegenheden en de gevolgen daarvan, verschijnt binnenkort het proefschrift van Nick Verouden. Hij zal zijn proefschrift, getiteld *Silence that Matters*, in het openbaar verdedigen op maandagochtend 11 juni om 9.30 aan de TU in Delft. Iedereen is welkom!